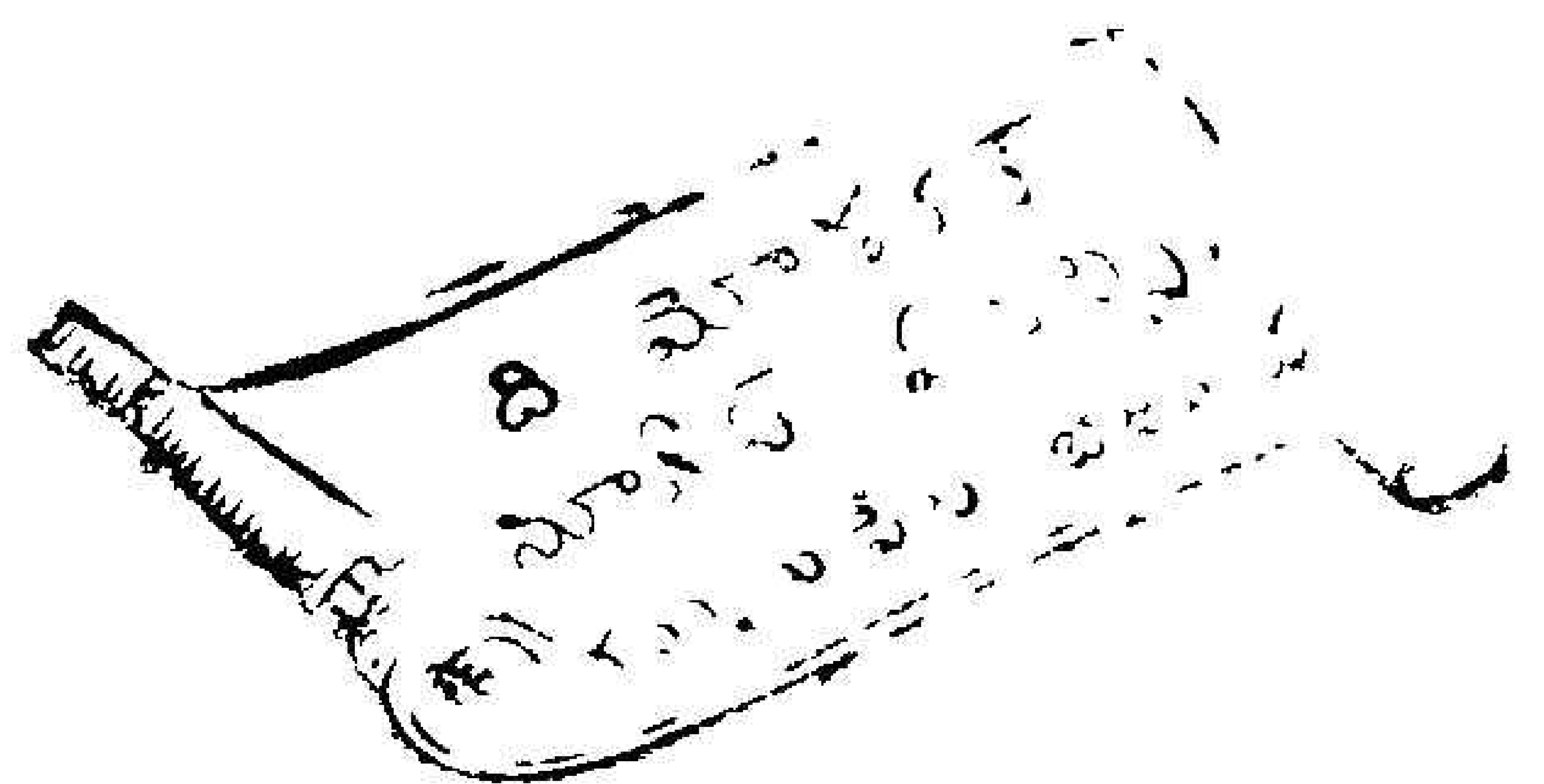
విపంచి

బొడ్డు బాపిరాజు

యువ వసంతము

1935

* *
*

ఈ మనోహర గీతికాస్తోమ, మాల-
పించు కొన్నది విశ్వవిపంచి మున్నె;
మఱల నవరాగమున మధు మారుతమున
కులికి మాఱుమ్రోఁగినవి కోకిల గళాన.

* *
*

ఆవాహనము

ఉదయింపం గదవోయి, భాస్కరుఁడ,
ప్రత్యుత్థానముల్ సేయ ను
న్నది ; బంగారపు చల్వ చప్పరములన్
బన్నించి, విస్వీధి నం
బుద సౌధమ్ములు చిత్రవర్ణములఁ
జెల్వుం దీర్చుచున్ మా యుషా
ముదితారత్నము ; ఈ యుగాది పొడుపుం
బ్రొద్దుల్ జగత్ క్షేమముల్.

నిండిన తేనెతో వలపు నిండిన
డెందము గాన్క పెట్టఁ గై
దండకు వేచియుండె, మమతల్ చెను
రించిన కావిమోవి, నా

ర్తాండ, మిటారి తమ్మి జవరాలిదిగో!
సుకవీంద్ర రాణ్మణీ
మండనులైన ఈ యళికుమారకు
లింతకు విన్నవింపరే?

పవడమ్ముల్ వెలివెట్టు మావి చిగురుం
బజ్జీలు నోరూరు గా
రవపుం గ్రొంజవివీఁకఁ గోకిలపుఁ
బేరంటాండ్రు సాపాటుగా,
నవలీలామయ పంచమ శ్రుతుల
సంధానించి నీకై సుధా
రవళిన్ మంగళ మాలపించిరి, జగ
ద్రక్షాను రాగాకృతీ!

ఆరవిచ్చిన వెల్ల లతాంతచయము,
కోరిపాడిన వెల్ల శకుంతసమితి,
ప్రకృతిమాత సహస్రకరమ్ము లెత్తి
స్వస్తి నుడివెడి, అవతరింప గదవోయి!

ప్రణయబంధము

అటనటఁ జిక్కువడ్డ తుహినాంబువు
లల్లన జాతి మోవి చెం
గటఁ దరితీపి వెన్నెలల కాంతులఁ
దావులు ప్రోవుసేయఁ, జె
క్కుటఁ జెమరించు కోరికలు క్రీఁగనులం
దగుపింప, మాటి కా
రటమునఁ గుందు, తమ్మిజవరాల,
పనుల్ వినిపింపవేమియో ?

కలికీ, దాఁపురమేటికే ? మసక
చీఁకట్లింకఁ గార్కొన్న పం
దిలి విప్పింపఁగఁ బోవు, దైవత
పురంధ్రీరాజి విస్ఫీథిలో

వెలుఁగుం బాసిన కాలదీపికల
నార్పింపంగ లే; దేల ప్రా
ద్దుల గొండం దిలకింతు వింత వినఁ
గాదో నీ రహోవృత్తముల్ ?

కోరిక దీఱునట్టు లదిగో, ఉద
యాచల సానువుల్ రుచి
స్ఫారములయ్యె! నీ మనసు పట్టిన
రాగమె తోఁచె నేమొ ది
క్తీరము లందు ; మేల్కొనుఁగుఁ దీసి
యుషాసతి పల్కరించు శృం
గారము లేమిటే? చెవులు కన్నులు
గా వినుచున్న దానవే!

ప్రేమూరాధన కోసమే చివురు
మోవిన్ మొల్కలెత్తించు లీ
లా మాధుర్య రసాంచిత ప్రియ మనో
హ్లాదాను సంధాన సం

7

ఖ్యా మేయమ్ములు, సుస్మితమ్ములు, రస
జ్ఞాళిన్ మహామోహా నాం
ధీమధ్యమ్మునఁ ద్రోసి జాఱవిడుచున్
ప్రేమార్థవజ్జీవనీ!

అవతరించె ప్రియుండు, ఉద్యన్మనోహ
రాకృతిఁ; దపస్సు పండెంగదమ్మ! ఎచటి
ప్రణయ బంధమ్ములో! మిన్ను వదలనట్టి
రవియుఁ, గొలఁకుఁ గదలని నీరజలతాంగి!

శ్రీ వే[illegible]
[illegible]

శ్రీ

సుభాషితము

ఏమోయీ, సాగర, మన
లో మనమాటయె సుమా! తెలుపఁగా వల దీ
సామాన్య మానవుల, కది
యేమని తెలిపినను నష్టమే లేదుకదా.

రేఁగిన గాలిమ్మునకై తెప్పలు
గుప్పన నప్పళించు మే
మే, గరువమ్ము ఱొమ్ము విఱిపింపఁగ
దేశముకాని దేశ మూం
రేగుచుఁ బుట్టినట్టి నెలవింతయుఁ
జింతన సేయకుండ, నీ
లాగున నెన్నియో యుగములన్
దొరిలించుచు నున్నవాఁడవే !

ఎవఁడోయీ, నిను నాజ్ఞ సేయఁగల వాఁ
డిన్నాళ్ళు ? నీకంత తేఁ
కువ లేకున్నది గాక, బెగ్గటిలి
గగ్గోలొంది యువ్వెత్తు వె
ల్లువలోనం దలమున్కలై గడియలో
లోకమ్ము లల్లాడు ; ని
క్కువ మీ వాక్కు పదమ్ము ముందునకుఁ
గోర్కుల్ సాఁగ సాగించినన్.

నిన్నుం గన్న నెడంద జాలి వొడమున్ !
నిర్వీర్యుఁ డెవ్వండో తా
నెన్నేనైన సహించియుండఁ దగుఁ
గానీ, సత్వసంపన్న, నీ
కున్నే లోటది ? ఎవ్వఁ డడ్డఁ గలఁడో
యుప్పొంగుమా చూత ! మీ
మన్నున్ మిన్నులు గూడు చోట
నివసింపన్ నీకు ప్రారబ్ధమే ?

10

ఏ నాఁ డీచెఱ వీడి రాఁ గలుగు
దోయీ! వేఁడి కన్నీళ్ళతో
ఈ నీ జీవనమెల్ల యుప్పరిసి పోయెన్ ;
ఎంతగా నీవు లో
లోనం ఘూర్ణిలినం బ్రయోజనము
పోల్లుం గాక, పై పెచ్చు నీ
నానా దుస్థితి మూలముం దలఁచు
కొంటన్ గుండె నీరయ్యెనో!

వెలఁ బెట్టించిన గవ్వసేయని మహా
విద్వాంసులే నేఁడు ర
చ్చలలోనం దలలెత్తినారు ; జగ
మిచ్ఛా వ్యాపృతిన్ మీఱి మే
రలఁ, గొమ్ముల్ మొలిపించుకొన్న,
దకటా! రత్నాకరుం డన్న కీ
ర్తులు ప్రోయించిన నీవె కాల్గదల
వేదో మున్ననున్నట్లుగా.

దొరకిన తావుకై నిలువు దోపిడి
యిత్తురు, పుంతత్రోవల
బ్బురముగఁ జేలలోఁ గలసిపోయి
సుఖమ్ముగ నున్నవన్న నె
వ్వరు మడిగట్టియుండి రిదె పల్కుము
ప్రేమ్మమనంగఁ; దేరగా
దొరకినఁ బోవనీయరు గదోయి,
తటస్థుల మాక్రమింపురా!

అదియె ప్రపంచ ధర్మముగునయ్యా,
మహామహు లెల్ల నీతి కో
విదులె, పరాయివారిఁ జదివించెడిచోఁ;
దమపట్ల నెప్పు డె
య్యది యనుకూలమో అరయు
నట్టిరె, మాయజగమ్మునందు వా
రిదె కలపేరు; నీవలె వరించిన
పీఠము వీడకుందురే?

౧౨

ఎవఁడో కలండు దేవుఁడని యింతకు
జంకెదవేమొ, తెల్వి త
క్కువయని యెందఱెందఱినో కోరిన
వారిన సాక్ష్యమిత్తు ; మా
నవులము మేమె నమ్మమనిసన్
భయమేటికి నీకు ? ఉన్నచో
నెవరికి లెక్క ? పిచ్చివిను మింతకు
దేవుని గీవునిన్ సఖా !

కాలము మాఱిపోయినది కాఁగల
వారికి నేఁడు రోజు, లే
గోలయు లేక యుండ మనుకొన్నది
సాఁగదు ; లెమ్ము ! నేఁటి కీ
వేల యతిక్రమింపగదనే, గుడు
లెక్కిన కాళ్ళకింత సం
చాలనమున్ ఘటింపుము, విచారము
సేయఁగ వచ్చుఁ బిమ్మటన్.

నీ దరినుండి సంజ పయనించెడి
వేళల హోరు మంచు నా
పాదము లంటి పోయితివి, బాగు
పడం గలవంచు నెంచి నే
నేదియుఁ గోర కూరకె వచించితి
పున్నె మటంచు; నచ్చినం
గాదనకుండ సేయు మటుగాని
యెడన్ వినిపింప కేరికిన్.

లోక మిది పలుగాకి, చీకాకు పఱచు,
కోరి చూడ లే దొరుఁడు బాగుపడు చున్న;
నీ శుభము నెంచి చెప్పితి, నీవు తెలియ
నేరకుండిన నాకేమి? నీకు కర్మ!

రేరాణి

ఈ తెలిమబ్బు గుంపు సవరించిన
రవ్వల గద్దెపైనఁ గొ
ల్వై తొగ కన్నులన్ వలపులార్చెడి
చల్లని కన్ను సన్నలన్
చాతురిఁ బిల్చు సోయగఁపు జాబిలి
నవ్వులలోన జాజి నీ
లేఁత యొడందలోఁ బడి పరిమళముల్
చిలికించునే సుధల్ !

వెన్నెల తేట వెల్లువలు విశ్వము
నిండిన యీ నిశీథమం
దున్నమితాస్యవై ముసరుచున్న
కుమార సమీర పాళికిన్

౬

మన్నన కుబ్బిపోయి కల మాధురి
నంతయు దోఁచియిత్తు వో
క్రొన్నన, మేలితావి వెదకుం బరు
వయ్యె నె? ఎంతపిచ్చివే!

అల్లనఁ బిల్లగాడ్పులకు నాకుల
దాఁగిలి మూఁతలాడు నీ
చల్లని రేకులన్ మధువు జాల్కొనఁ
దావులఁ బిక్కటిల్లి రే
యెల్లను బుల్కరించె; మధురించిన
నీ చిఱు జీవితమ్ము నే
పల్లవపాణి వేణిపయిఁ బ్రాఁకగ
నింతకు దాఁచి పెట్టితో!

జగతి ముంచెత్తినట్టి జ్యోత్స్నాస్రవంతిఁ
దేలి యాడెడి నీలోని తేనె బుగ్గ
ఒరసి కొని పోయి గంధబంధురములయ్యె
మంద సంచారముల్ మధుమారుతములు.

15

ఎన్నికఁ గన్న తావిఁ దులకించిన
నీ నగుమోము సొంపు, లోఁ
గొన్నది పుష్పసంచయముఁ; గోరిక
లూరగ నిన్నుగన్న ప
యన్నుల మిన్న మిన్నకొను నల్లనఁ
గేల్వాలిఁ బెట్టకుండ ? ఔ
నన్నది సుమ్ము నీదగు నొయారపుఁ
బుట్టుక, ఓ హాసన్ముఖీ.

రమణి వాల్జడఁ గుల్కెడో ప్రణయమధుర
హృదయులకుఁ జిక్కె ? ఆ పరమేశ్వ రాంతి
కమును బడయుదొ భక్తుల కరము పట్టి ?
ఇహ పరమ్ములయందు నీ కేదిగలదొ !

చుక్క

తాలిమిఁ బట్టుఁ దప్పి, పరదాలయి
కప్పిన నీలిమబ్బు బం
దాలను ద్రోచి వచ్చి, యెడదం జెన
వైచిన రాగదీప్తులం
గ్రోలిన నీ కటాక్షములలోఁ దళుకుల్
గురిపింతు వీ యనం
తాలయవీథి; వ్యర్థమిది యాతఁడు
లేని యమాస చీఁకటిన్.

కాటుకఁ బుక్కిలించి మసకల్
ముసుఁగుల్ గొనియున్న యీ నభో
వాటికఁ బ్రాణముల్ కనులఁ బట్టి
నిరీక్షణంలోన; ఆతఁడే

పాటున దగ్గఱించి చలువల్
విదిలించెడి మొల్కనవ్వు ప
న్నీటఁ గరంచు నంచు గమనించెద
నెంతటి ముద్దరాలవే!

తెలియవు గాని, నీవు పలుతెన్నుల
నాతనిఁ గాచియున్నఁ గ
ల్వాల పయి మోజు మిక్కటము వానికి;
చక్కని వాఁడె యైననున్
నెలనెల గండ, మట్టి మగనిం బడి
మాటికి దేవురించినం
గలదె ఫలమ్ము? నీ మనసు గల్గిన
వాని వరింపు మన్యునిన్.

వలపు నిండిన యెడఁద మబ్బుల మఱుంగు
జిక్కుకొననేల? చక్కనిచుక్క; యవని
నెందటెందఱొ కలరు ప్రేమించు వారు,
ప్రకృతి శోభావిలాస లాలసులు కవులు.

తుంపరలు

నీ చిఱుమోము సొంపు గమనించిన
సంజల, నా యెడంద యం
దేచిన భావసంచయము లిట్టుల
మై కనుపట్టుఁ; జల్వాలం
దాఁచిన దక్షిణానిల మొనర్చెడి
యూడిగ మిచ్చమెచ్చి నీ
చూచిన సోగచూపులకుఁ జొక్కిన
దీ ఋతులక్ష్మి, మల్లికా!

*   *   *

ఎలకోఁటన్ జెలువంపు మల్లియనుగా
నేఁ బుట్టియున్నన్, వధూ
విలసద్దీర్ఘ వినీల వేణి పయి
నువ్విళ్లూరు పూగుత్తి మొ

గ్గలలో నొక్కటినై, కపోలముల
సింగారించుచున్ నర్తన
మ్ములు గావించెడి రాళ్లలోలకుల
దీప్తుల్ గప్ప రంజిల్లెదన్.

*　　　*　　　*

వలపుల ముమ్మరించి చలువల్
జిగి తళ్కులు గుప్పి ముచ్చటల్
గొలుపుచుఁ జెల్వపుం గొలనులో
విహరించుచుఁ దేలు : సారసో
త్పలములు గావు; మిట్టిపడు వాలుగ
చేఁపలు గావు; అందముల్
జిలికెడు నవ్వి మా సహచరీ
నయనమ్ములు సుమ్ము నెచ్చెలీ !

*　　　*　　　*

కూరుకు లేని జవ్వనపుఁ గోరిక
లే యవతార మెత్తి శృం
గారముఁ గన్నవో యన ముఖమ్మున
మూఁగెస లాడు ముంగురుల్

దేరగ మాటి మాటికి నదే

పనిగా స్పృశియించి, మన్ననో

హారిణి కింపు నింపు మలయానిల,

నీది యదృష్టమన్నచో!

* * *

ఆగతి నంతు ముట్టని విహాయస

వీధుల లోన మెల్లగా

సాగుచు నుంటి క్రొత్త యభిసారిక

యు, ట్లదికాద పోని, ప్రే

మాగమ వేత్త వేఱొక మహా

రసికుం డెవఁడేని పంపఁగా

నేగుచు నుంటి వేమొ హృద

యేశ్వరికిం గుశలమ్ము దెల్పఁగా!

* * *

"క్రమ్మఱ వత్తు" నంచుఁ జెలికాఁడు

మధుప్రియుఁ డానఁగొన్న మా

త్రమ్మున నమ్మి చేతికిని దక్కిన

యాతని - చూతమిద్దిగా

ని - మ్మని పోవనీవలదు; నెమ్మది
నీ దరినున్న మేలి కా
లమ్మున రేకలన్ విచికిలా,
బలవంతమునన్ బిగింపుమా!

* * *

కల మన సిచ్చినట్టి జతగాఁడని
యెంచి, శశాంకమూర్తి రా
కలకయి చిన్ని కల్వపువు కన్నులు
కాయలుగాయఁ జూచి యా
ర్పుల నిశిఁ గ్రోసి పుచ్చె; నెనరుం
గలవాఁడె హితుండు కాని, లో
కుల తరహా తెలుంగనిది, గోల;
అమాస స్మరింప దయ్యెఁగా!

* * *

అతి పిపాసాకు లాత్మ, కృశాంగియయ్యెఁ
దొలకరి మనమ్ము లాగ మిన్నులను గాంచు
నకట! చాతకి తనదప్పి యార్చుకొనఁగ,
నీళ్లు కఱు వయ్యెనే ధరణీ తలాన!

సాకీ !

పూచిన గున్నమావి నలవోకగఁ
జుట్టిన యీ లతా కుమా
రీ చరణమ్ము లంటి యలరించిన
తెల్లని గడ్డి పూలలో
దాఁచెను దేవుఁడే మధువుఁ, దద్రస
లుబ్ధుల కోస; మింక సా
కీ, చషకమ్ము నిండఁ గొని యీఁ గదె
కెంపులు గ్రక్కు మోవికిన్ !

ఆసలు నిండు నవ్వుల నొయ్యారముగా
నడి మింటికిన్ సుధా
వాసిత మూర్తి చేరెఁ; జలువల్
దిగ మ్రింగిన పైరుగాలి నా

కోసమె వీచు; జాలమునకున్
సమయ మ్మిది కాదు సుమ్ము! ద్రా
క్షాసవ పాత్ర వేగ సకియా,
కొనిరమ్ము మఱొక్క సారికిన్!

నిక్కువ; మీ సమస్త ధరణీ
వలయమ్మున నింక దేనిపైఁ
జిక్కదు లేశ మీయెడఁద; చిక్కని
ద్రాక్ష రసాయనమ్ము నం,
జక్కదనమ్మునన్ వయసు సంపద
నెన్నికఁ గన్న నీయెడం
దక్కిన; ఓ సుధామధురదర్శని,
నీ చరణమ్ము లానసూ!

వఱువాతం జలిగాడ్పులన్ నిదుర
విప్పారంగఁ బుష్పాళ్లతోఁ
గరుడుల్ కట్టిన క్రొత్త తేని యల
సింగారించు కొంచున్ లతాం

'కోరికదీర...............సుహృద్వతీ ?'

తర సౌధమ్ములఁ గుల్కు పూల చెలులన్
సంచారముల్ బుచ్చు బం
భరుఁడున్ నేనె యెఱింగినారము చెలీ,
మాధ్వీరసౌచిత్యముల్ !

కోరికదీర మద్యమును గ్రోలి
సమస్తము విస్మరించి, యె
వ్వారల కందరాని యనవద్య
సమాధి మునింగ నీ వొడిం
గూరుకు నందు వేళ, బ్రదుకుం
దొఱఁగంగఁ దలంపుపుట్టె; నే
తీఱని పున్నెపుం గలిమిఁ దీఱు
మనోరథముల్ సుహృద్వతీ ?

భూములనెల్ల నేలిన విభుల్
శయనించిరి మంటిలోన; ఏ
దీమహి శాశ్వతమ్మనునదించుక ?
మ్రోడులునుం దలిర్చు నీ

యామినిఁ జేతులార విడునట్టివి
వ్యర్థపు జీవనాలు! సా
కీ, మధుపాత్రఁ దె; మ్మిదిగొ కేల్!
మన కన్యల తోఁ బనేమిటన్?

ముదిరిన కొద్దియున్ వెగటు పుట్టుచు
న్నున్నది యీ జగమ్ము! 'నే
బ్రదికిన యన్నినాళ్లే; యెటువంటి
విచారము లేక హాయి నీ
వదనము చూచుచున్ మధువు వారకఁ
గ్రోలెద'నంచు మొన్న నే
వలదని బాసఁ జేసికొని వచ్చితి
నో చలదభ్రకైశికా.

పడయము శాంతి యీ మధుపిపాస
యొకింత; రవంత యేనియుం
బడలిక వోక పాత్రపయి పాత్రగఁ
జేతికి నందనిమ్ము! ఒ

క్రీడనయి చూఱగొంపును సుఖ
మ్మది; నీ ఋణ ముంచుకోను; నీ
యడుగుల దుమ్ము రాల్తు, చెలియా,
వెలితీయని తీయ నూర్పులన్ !

వినతఘనాశ్రయ, మ్మచల విభ్రమ
కారణ మీసుధా నికే
తనము, పయోధి; సర్వ విబుధ
ప్రియమోహన మూర్తి వీవు, మో
హినివిల; సత్పథప్రియుల మేము,
సుధాంధుల; మింక నేల ప్రాఁ
తను వడి సన్నగిల్లిన కథల్ స్మరి
యింప, సుధాప్రదాయినీ !

పట్టిన పానపాత్ర కెడబాటిడకే
ప్రియురాలిఁ గౌఁగిటన్
బెట్టుచు, మాదృశుల్ సరసవృత్తులు
కండ్లరమోడ్చి హాయి నూఁ

కొట్టగ జోలబాడి బ్రమకుల్
మఱపించెడి కోకిలమ్మకుం
జిట్టి గళమ్ములో నెవఁడు చిందెనో
యీ మధువుం బ్రియంవదా!

స్థిరమయి నిల్చు నా మధుర జీవన
కావ్యము నభ్యసించు స
త్పురుషులు, కాలవార్ధిఁ జనిపోయిన
నిన్నను, లోకదృష్టిలో
నెఱుకకు రాక ముందవతరించెడి
రేపుఁ ద్యజించి, నేఁడె సం
స్మరణ మొనర్చి, మూల పురుషస్థితి
నన్ను భజింపరే, చెలీ?

తరుణి, నీమోవి తేనెలం దరుచిలేక
సరసమగు పానపాత్రకుఁ గఱవు రాక
బ్రదికి యున్నంత కీ యనుభవము పోక
జరుగుచో పాడు లోక మక్కఱయె లేదు!

చందమామ

కలువపువ్వులకుఁ జక్కిలిగింతఁ బొసగించి
కొసరి మాటికి నవ్వుకొనుచు మురిసి
వలగొన్న మబ్బు పిల్లలఁ గూడి వేడుక
తోడ దాఁగురు మూఁతలాడి యలసి
తళుకుఁ జుక్కల కన్నుగిలుపులఁ గడగంట
విడిసిన చిఱునవ్వు పొడల కదరి
పరువెత్తు మున్నీటి తరఁగ గుఱ్ఱాల స
వారీ యొనర్చు బింబమున కుబ్బి

చలువవెన్నెల రేక పిసాళి వలపు
నవ్వు కెరటాల తియ్యందనమ్ములోన
ఈసమస్త జగమ్ము ముంచెత్తి విడిచి
చదలఁ గొలువుండె నెఱజోదు చందమామ.

చల్లని చూపుకోపు ; విరజాజులు
పూయు సుధాస్మితమ్ము; సం
ఫుల్ల మనోహరాకృతి; అపూర్వ
కళారుచిరాంశుమాల ; వి
ద్యుల్లతికాపరశ్శత సముజ్జ్వల దీప్తి,
శుభానురక్తి ; ని
న్నెల్ల వరించి వచ్చెను గదే, నెల
నాఁడె, పయోధిచంద్రమా !

కడలికిఁ గూర్చు బిడ్డఁడవు, కల్మి
పొలంతుక మెచ్చులందు త
మ్ముఁడవు, త్రివిక్రమప్రభుని ముద్దు
నుఅందివి, అష్టమూర్తి క్రొ
మ్ముడిఁ గయిసేసుకొన్న విరిమొగ్గవు,
కాముని మేనమామ వే
ర్పడగ జగమ్ము మామ వవురా!
ఒకపాటివె నీయదృష్టముల్ !

గోరువెచ్చ వెన్నెలలు చకోరమునకు
అమరపాళికి నిత్య తుష్టాన్నదాన
మెవరు సమకూర్తు రమృతాత్ములింక? నిను దొ
లంగి తెల్లవాఱునె కువలయము బ్రదుకు!

చుక్కల చందమామ, సొగసుల్
దిగవోసెడి నవ్వు క్రొవ్విరుల్
రెక్కలువిచ్చి చల్వలలరింప
వసుంధరఁ జూడలేని య
మ్మొక్కలు ఆఱిపోసికొని రక్కట!
వారల దృష్టిదోషముల్
చిక్కినఁ జిక్కదే నెలనెలన్?
జగతిన్ నహిరా కృతజ్ఞతల్!

ఎవ్వ రేమాడుకొన్న నీకేమికొదవ?
కువలయములర్చు చలువలఁ గొఱంతపొరయు,
దేమి గాకున్న సకుల నెమ్మోములకును
సాటిచెప్పెడి కవుల నేస్తముఁగలవు!

పూలమాల

చల్లని వేళఁ, దావి వెదజల్లెడి
యా తెలి మల్లె మొగ్గ ల
ల్లల్లన మాలఁ గూర్చి, సకియా,
చిఱునవ్వులు తెచ్చికొందు రం
జిల్లిన మోవికిన్ ! హృదయసీమను
మున్నను కోక యవ్వె యు
త్ఫుల్లము లయ్యె, నే మధురఁపుం
దలఁపుల్ దమి సిగ్గు రేఁపుచున్ ?

మెత్తని చేతఁ బట్టుకొని మొల్పు
దగన్ సవరించి, వాసనల్
గుత్త గొనంగ నత్తరువులుం జిలికించి,
విలాసినీ, సమా

యత్త మొసర్చినావు హృదయంగమ
భంగిమ ; డెందమంము రే
కెత్తిన ప్రేమవాంఛ ముకుళించిన
కన్నులఁ బిచ్చలించెనే!

కోమలి, తొంగిచూచె నదుగో!
నెలబాలుఁడు, నీ యలౌకిక
ప్రేమరసార్ద్రభావలహరీ
విచలన్నయనోత్పలమ్ములన్.
ఆమెయి నేటికే దశదిశాలయ
పంక్తుల వీక్షణస్రజ
స్తోమములన్ రచించెదవు?
చూపవె నీయెదలోనిచోద్యముల్!

పెఱిగిన తారలట్లు మదిఁ బెంపగు
నారట ; మల్కుడై నచోఁ
దిరిగ నిగుడ్తు చూపులను దేపకు
తేపకు, నీ నిరీక్షలో

నిరవగు నోము నోఁచుకొనె నే
నవమోహనముగ్ధమూర్తి? వాఁ
డెఱుఁగఁడో యేమొ కాని, యిటు లింతకు
తెక్కలతోడ వ్రాలడే!

కమ్మని యూర్పుగాడ్పులకుఁ గందిన
నీ నగుమోవి నేల పృ
థ్వమ్ముగ మూఁగనోములకుఁ దార్ప?
అదే కనుచుండె వీణె, గా
త్రమ్మున మేళవించుచు సుధల్
విరియం బలికింపు ప్రేమ గీ
తమ్ముల, నే కుమారపృషదశ్వుఁడో
తాఁ జెవిఁజేర్చు వానికిన్.

పుష్పాళ్ళఁ దేనెలోఁ బొరలించి వాయు కి
శోరమ్ము లందిచ్చు సౌగడిదలును
చిగురు మేఁతల గొంతు వగరెక్కఁ గలకంఠ
మాలపించెడి ప్రాఁత యేలపాట

తెలినీట నోలాడి తేలాడు తొఁగకన్నెఁ
బిలువఁగాఁ జుక్కల తళుకుసైగ
వలపుల గుప్పి పచ్చలమేడ రేరాణి
పోఁత బోయుచునున్న లేఁతనవ్వు

జిలుఁగురంగుల చీరలఁ గులుకులొలుక
నాకు చిలుకలు నెఱపు లాస్యమ్ముగలసి,
అతనియందు నిబద్ధమా నఖిలదృష్టి
దోఁచుకొనఁ జూచుపోలికఁ దోఁచు నబల!

ఊరిన రాగమాధురుల నుబ్బిన
నీ విమలంపు డెంద మం
దేఱిన కోర్కులం బరిమళింపఁగఁ
గ్రుచ్చిన లీల మల్లికా
హారముఁ గూర్చి యాతఁడు ప్రియం
పడునట్లు లలంకరింపఁగాఁ
గోరికపోలు! ధన్యుఁడె యగున్,
అతఁ డీప్రణయార్చనమ్మునన్!

తెలియఁగవచ్చె నీ మనసు తెల్లము
గాఁ; గను సన్నలందు వ
ర్తిలు మగఁడెంతయేనిఁ దరితీపుల
కూరిమి నించుచుండ ని
చ్చలు ; వలపుందువారమున
సంతసమే పనిగాఁగ నుందు, వెం
దులకయి యింతతొందర ! యిదో,
యిఁగ వచ్చెడి వేళయయ్యెనే !

రేకు రేకునఁ దలఁపులు ప్రాఁకులాఁడ
బువ్వుపువ్వున పలపులు నివ్వటిల్లఁ
గూరిచిన మాల్య మనుభవ దూరమగునె ?
అదిగో, కాలిచప్పుడు! పోదునమ్మ! శుభము!

'ఈతిమిరావగుంఠనము......తటిన్నటీ !'

మెఱపు

ఈ తిమిరావగుంఠనము లించుక
యించుక దించుచున్, సుధా
శీతల మందహాస పరిషిక్త
విలోల విలోచనోన్మిషత్
జ్యోతులతో దిగంతముల నొక్క-
పరిన్ వెలిగించుచుండి, ని
ర్భీతిఁ జరింతు; వింత వివరింపుము
నీ కథ లో తటిన్నటీ!

జలదాంతఃపుర కేళివాసముల
లాస్యశ్రీపదన్యాసముల్
పలుమాం అధ్యయనమ్ము సల్పు దివిష
ద్బాలామణీ, నీ తనూ

విలసత్కాంతి విభావిలాసముల
నువ్విళ్లూరు డెందమ్ముతోఁ
గలయం జూతుము, కాని, పాంథహృదయ
క్వాథమ్ము లా నృత్యముల్ !

చెలువారన్ సుర లెల్ల రాగడప
కుర్చీలందుఁ గొల్వుండ, బల్
మెలపుల్ మై జిగి సొంపుఁ జూపి సభ
వారిన్ రక్తి గట్టింతు ; మ
ద్దెలకాఁ డెవ్వఁ డపస్వరమ్ములను
బృథ్వీగోళ మూఁగించు ? నే
ర్పులకుం దగ్గ మఱొక్కనిన్ వెదకి
కీర్తుల్ వ్రాయు దిగ్భిత్తులన్.

కలనొకవార్త నిన్నడుగఁగా
గమకింతు, నెఱింగియున్నచోఁ
బలుకుము నిల్చి, మావలపు పం
టకు దెచ్చిన బిడ్డ లిద్ద ఱా

త్మలను వగల్ రగుల్కొలిపి మ
బ్బుల మాటయినారు; నీకు దా
రుల నెపుడైనఁ గన్పడుదురో ?
మము దల్తురో ? ఓ క్షణప్రభా !

"పనిఁగొన కూరకే తిరుగుఁ బా
టొనరించుచు మబ్బుగుజ్జముల్
గొనగొన లాడఁ, గొట్టు తళుకుం
గొరడా మెఱపద్ది యా మహేం
ద్రుని" దనియందురే : ఉబుసు
దోఁపమికిన్ ముసలమ్మలాడు వా
_ర్తను వెలువడ్డ పుక్కిటిపురాణము
కాదు గదా తటిల్లతా ?

ఏమయినఁ గాని, నీరూపు నా మనమ్ము
నింపుకొన్నది ; సౌదామినీ, నిజాన
కింతయో అంతయో హృదయేశ్వరికిని
సాటి వచ్చుట నయనప్రచాలనముల.

తేఁటి బోటి

ఏమే భ్రమరాంగన, యి
ట్లీ మెయిఁ దిరుగాడుచుంటి వేటికె! ప్రణయ
శ్రీమహితుఁడు, ప్రాణేశ్వరుఁ
డేమే, యెడబాసి చనియెనే నుడువఁగదే?

•

ఎక్కడవాఁడె! యింత బులిపింపులఁ
బుచ్చెడి మాయకాఁడు; ప్రొ
ద్దెక్కక మున్నె లేచి పని యేమొ
మునింగిన ఠీవిఁ బూవు ట
మ్మెక్కలఁ జేరి, యిచ్చకము లాడుచుఁ
గాలముఁ ద్రోసి పుచ్చు, నీ
టక్కరి మాయదారుల తుటారిని
నీ వెటు గట్టికొంటివే!

అన్య ! వచింప సిగ్గు ; అదియూ

మఱియూద ? కులాని కంతకున్

రవ్వను దెచ్చు పోకిళులె ? రాతిరియుం

బవలంచు లేదె ! యి

ట్లివ్విధి రామరామ ! ! చరియించుట

యించునె నీకుఁ గూడ ? ఆ

పువ్వులు రాలిపోను ! తలఁపుం

గొనఁడేమి రవంత నీయెడన్ !

ఏటికి ! ముద్దరాల, వతఁడే తన

మాటలు నిల్పలేడు; ఈ

పాటికిఁ జాలులే ! వెదకి వానికి

వేసరి పోయినావు ! ఆ

లాటి మహా సురూప సువిలాసి

లభింపక పోడు ! తేఁటి బో

టీ, టకటొంకుకూరిమి నటించెడి

వారలతోఁ బనేమిటే !

తూరుపు తెల్లవాఱినది దొట్టి,
చెలీ, మునిమాపు దన్క సం
చారము, లింటి యాబిడ విచారము
దూరము ; వాడవాడ సిం
గారపు టుత్సవమ్ములు ! బికారి
మగం డికచాలు ! ఏల క
న్నీ రొలికింతు వింతయు గణింపని
యా వెడచెల్మి సేతకున్ ?

ఓపిక యేది కాల్ నిలిపియుంచి
సుఖింపఁగ నింటిపట్టునం ?
దీ పరువంపు నీ వయసు కేది
సమానము ? రేపువిచ్చి యీ
మాపున వాడిపోవుచు దుమారము
దోఁగెడి తాలుపూవులే
తీపులు గూర్చువానికి ; సతీ,
అతఁ డీవలపే యెఱుంగఁడే !

ఇంటనె కాదు పో, నిముసమెచ్చటఁ
బాదము మోప! డొక్క వా
ల్గంటియె కాదు, రోజునకు లక్షలు,
కోటులు, నర్బుదాలు మి
న్నంటులు! చూడ మీ మమత లా
మొనగానికిఁ జెల్లెఁగాక! యి
ట్లంటియు నంటకుండఁ దిరుగాడుట
యే మతమేమొ వానికిన్!

ఇంతకు నీ వెఱుంగ వనియే
తలపోసెద: వీధిఁబడ్డ నీ
మంత్రిను లిందఱుండ, మతిమాలిన
సేతలు గాక, పద్మినిన్
జింతన సేయునే? బ్రదికె నీదగు
తాళిబలాన, భూమిపై
నింతకు నూకలున్నవి, చెలీ,
యినుఁ డన్న మహాప్రచండుఁడే!

పాయని యీ వియోగమునఁ బాపము!

సామంబునావు నీవు; మీ

యాయనతోడి చెల్మి మలయానిల

నందనుఁ డప్పుడప్పు డా

ప్యాయన మేర్పడం దిరుగు, వాఁ

డగుపించిన వానిజాడ లం

దీయను వచ్చునెట్లొ; యెఱిఁగించితి

నా యెఱుఁగున్న సంగతిన్.

* * *

అమ్మ, నిజాన కాతఁ డెడమై చని

నప్పుడు పట్టరాని క్రో

ధమ్మున, నున్నబంధ మెడఁదన్

దెగ తెంపులు సేసుకొందుఁ గా

నిమ్ము, హఠాత్తుగా నెదురనిల్చిన

వేళల నే నెఱుంగకే

సొమ్మసిలున్ మనమ్ము; ఒడిఁ

జొచ్చును మేను; ముఖమ్ము ముద్దిడున్!

సాఫల్యము

ఎవరు వారు : మేలి వలపు లీనుచుండి,
కన్పడక యాకు మఱుఁగులం గదలి మెదలి,
అమృతము జిల్కు వెన్నెల యందు, నీ వ
నమ్ము నల నందనోపవన మొనరుతురు ?

లోకము లోకమే నిదురలోన
మునింగిన యిట్టివేళ యం
దేకతమున్న యా మనుజుఁ డెవ్వఁడె ?
ఏమి పరీక్ష సేయు ? నో
హో ! కవియోలె కన్బడుచు నుండెన !
ఎంతటి భాగ్యశాలివే !
నీకు లభించినట్టి తరినిన్ వృథ
సేయకు పువ్వుఁబోఁడిరో !

పడఁతుక, నీను భాగ్యములు పండిన,
వాతఁడు చక్రవర్తులం
గడనకుఁదేకు, నిన్ వలచి గాటపు
కూరిమి నింతదక్కఁ న
క్కడ నిలుచుండి నీ సొగసుఁ, గన్నులఁ
దూఁచెడిఁ, జాలుఁజాలు! నీ
ముడి విడినట్టి క్రొవ్వలపుఁ బోఁడిమికిన్
సఫలత్వ మబ్బెఁ బో!

అతఁడె తల్చుకొన్నఁ గవితామృత
వాహిని నోలలార్చి; భూ
మీతలి నీ యశస్స్ఫురణ మించగ
నక్షరరూప మిచ్చి, వి
ఖ్యాతము సేయఁజాలుఁ; డెఱవాఁ,
తెరవాటిన యాకు జొంపపున్
మాఁతలు మాని, మానితవిముగ్ధ
శుభాకృతిఁ బైటఁ బెట్టుమా!

ఇన్ని సుమమ్ములుండఁ దరుణీ,
వరణీయ వటంచు నెంచి ని
న్నెన్నినవాఁడు ; వాఁడు టనుటే
తలపెట్టని కీర్తిగంధముల్
మిన్నులఁ బ్రాఁకు, నేఁటికి సుమీ
తరియించితి పుట్టినందు ; కే
మన్నను జప్పమాటలు ! నిరర్థకముల్
గద మా చరిత్రముల్ !

వలపు హెచ్చిన నీ నిండువయసు సొగసు
చూఱలాడఁగఁ దలచి కాచుకొని యున్న
మధురమూర్తి అయ్యనిలకుమారకుండు
ఎత్తి వచ్చిన కైతవాకృతియొ, అతఁడు !

జినదేవుఁడు

ఏమయ్యా, నృపనందనా, జగము
హాయిం దేలి యోలాడు, ని
ద్రా మాధుర్యము సందుఁ గం దెలియకే ;
తారాపథమ్మున్ నిశా
శ్యామారత్నము కేశపాశముల
నాచ్ఛాదించె ; నక్షత్ర తే
జోమాంద్యమ్మును బోలి తేపకును
వాల్జూపుల్ ప్రసారింతు వే!

అదిగో ; నీ ప్రణయాధినేత్రి, సతి :
స్వప్నానందసౌభాగ్య సం
పద నుయ్యాలల నూఁగి సవ్వుకొను!
నీపై నెంతగా మక్కువల్

పద నెక్కించినవో కనుల్ దెలుపు

చెప్పల్ మూఁతలై యున్న; నె

మ్మది నీ రూపముఁ గాంచి సిగ్గుఁ గొనఁ

జెమ్మల్ దేరె నుంజెక్కులున్ !

ముద్దుల మూటఁగట్టు నగుమోమునఁ

దల్లి పయంటఁ ద్రోయుచున్

సద్దుఁ దొఱంగి రొమ్మునకుఁ జల్లని

చేతులు సాచుచున్న యా

నిద్దపు మేల్ కడాని పసినిగ్గుల

వన్నెలు దేరి యచ్చునం

గ్రుద్దినలీల నిన్నె సరిగొన్న

కుమారకు నైపె చూడవే ?

ఎక్కడ దీ విరాగము ? నరేంద్ర

కుమారక, ప్రాణ మొందుగా

మక్కువఁ బెంచుకొన్న జనమాన్యులు

నీ తలిదండ్రు; లీవె నా

దిక్కని చెట్టఁబట్టిన సతీమణి ;
మొన్నటివాఁడు బిడ్డ ; మూఁ
పెక్కగ నున్న రాజ్యభర మేమి
యొనర్పఁ దలంపు పుట్టెరా ?

ఈ సన్యాసము చాలు ! చెల్లినది
నీకే ; కోడె ప్రాయమ్ము నం
దా ; సౌఖ్యమ్ములు కట్టిపెట్టఁగల
పంతమ్ముల్ ? సెబాసయ్య రా
జా ! సాధించెద వే మహార్థములు
కాషాయమ్ముతోఁ ? బోని, వి
శ్వాసమ్ముంచి వచించి పోవఁ దగు
నీ వామాంగితో సర్వమున్.

వయసును బిగ్గఁ బట్టి నిలుపం
గలవా ? కలకాల మీ నరా
లయమునఁ బేదజీవి యమృతత్వము
నొందునె ! దీనికింత సం

దియ పడి లేనిపోని వెలితిం
బడ బోక పురాతనంపుఁ బ్రో
వయి గొని వంగడమ్మునకు
వాసి మఱింతగఁ గట్టఁ బెట్టుమా!

అరుగు చున్నావటయ్య! రాజ్యమ్ము విడిచి;
కటికి చీకట్లు; పెనుగాలి, కంటక వన
పథము లవి; యేమి గుండె నిబ్బరము! అపుడె
క్రమ్ము కొన్న వలౌకికప్రభ లమారె!

సంజప్రొద్దు

చెదరిన ముంగురుల్ చెమట చిత్తడిఁ
జెక్కులనంట, మట్టియల్
మృదుల రవమ్ములం జెవుల నింపులు
నింపగఁ బచ్చగడ్డి నిం
బదిలఁపు మోపుఁగట్టి తలపై
సవరించి పొలాలగట్ల నె
మ్మదిఁ జనుఁ గాఁపుచిన్నది సుమాళఁపు
పల్లెపదాలు పాడుచున్.

* * *

అలమిన సంజ నింటిమొగమై
చనుదెంచెడి యాలమంద త్రో
క్కులఁ బడి లేచు దుమ్ము మెఱుఁగుల్
గొను నల్లని మేనిచాయ నిం

'పడమటికొండ నెత్తములపై......వింతగా !'

పలరగ గొల్లబోయఁ డొకఁ డల్లన

నేగెడిఁ, గ్రొత్తకిఱ్ఱు చె

ప్పుల సడివిన్నఁదల్పుకడఁ బొంచి

కనుంగొను నాలి నెంచుచున్.

*   *   *

పడమటి కొండనెత్తములపై

చిలికించిన కుంకుమంబు, లా

గడపలఁ బిల్లగాలి తరఁగల్ విర

జిమ్మ, షికారుఁద్రిప్పు సం

దడి, మొనమొన్న భూమి జననమ్మును

గొన్న కురంగశాబకం

బడరిన సంతసమ్ము మెయి నారయు.

మో మెగనెత్తి వింతగా !

*   *   *

తళుకుల సంతరించుచు లతా

లలితాంగు లొసంగు పూల తె

ప్పల వలపుల్ గుబుల్కొనఁ ద్రపావతి

వోలెఁ బ్రశాంతవృత్తిఁ గొం

డల యడుగంటి చిన్ని కెరటాల
గమించు నదీమాతల్లి లో
పల: బ్రతిబింబముల్ గని నభమ్మున
మబ్బులు నవ్వులాడెడిన్.

*   *   *

పచ్చని మేతకై పరుగువాఱిన
మూడ్కాల చిన్ని మేక లో
నెచ్చిన కోర్కెఁ, గొండకోన కెక్కి
సుఖమ్ముగ మేసి, మందకున్
వచ్చెడు దారిఁ గోలుపడి వందురుటల్
విని, తల్లి త్రోవ క
న్విచ్చి కనుంగొనునుఱ బులుఁగు పిల్లలు
వృద్ధ పతంగ దీప్తిలో.

*   *   *

ప్రకృతి సకలమ్ము, ఆనందపరతనున్న
యా శుభక్షణమందు నిష్ఠాత్ముఁ డగుచు
నరయుచున్నాఁడు దేనినో తరుణుఁడొకఁడు
జ్ఞానియో; వాఁడు సత్యాన్వేశాను డగునో!

తరంగిణి

జలదనగాగ్రశృంగముల జాఱిన
రంగులతో దిగంగణ
మ్ములు కడురక్తిఁ గట్టుచు నపూర్వము
లయ్యెఁ బ్రభాతలక్ష్మి చూ
పులఁ బులకించి ; కన్ను లరమోడ్చి
ముఖాబ్జము సోగదేఱఁ జం
చల కలగీతికారవళి సాగెద
వెచ్చటికే తరంగిణీ !

గిరినాథ ప్రథితోత్తమాంగమునఁ
గోర్కెల్ నిండ జన్మించి, ఊ
ర్వరకుం డిగ్గి, గభీరమూర్తి యని యా
రత్నాకరుం జెట్టఁ బ

ట్ట, రహిం బోవుచు నుంటివేమొ ! వల ;
దా టాటోటురాయుండు పె
క్కుర దక్కించుక యుండె ముందె ; యిక :
నీకున్ వారితోఁ బాటిదే !

ప్రభవముతోడనే యొసఁగ భావ
వికాస మొకింత యాజగత్
ప్రభు, వది ; నీ నిసర్గమధురంబగు
జీవన, మొక్కవాని యా
రభటికి బందిగాబ్రదుకు భ్రష్టయి,
స్వేచ్ఛకు స్వస్తిఁజెప్పి, ని
ష్ప్రభవయి పోక యిట్లె సహజ
స్థితినుండు, తరంగసుందరీ !

ప్రాలిన సంజలం దరలివచ్చిన
యచ్ఛపుఁ బైరుగాలి ను
య్యాలల నూఁగు వీచివసనాంచలముల్
సరిదిద్దుకొంచుఁ, బే

నోలగమున్న సత్కృపుల నోమి,
ధరాజనయిత్రి యక్కునం
గ్రాలెడి నీ మనోహరవికస్వర
జీవిత మొండె సార్థమా !

సరసజీవని, నీ సుధాస్తన్యమిచ్చి
సస్యములఁబెంచి పండించి, జగదనంత
భరణమున జీవగఱ్ఱవై పరఁగఁగలవు ;
నీ బ్రదుకు లోకనిష్ఠాపునీత మమ్మ !

మూఁగనోము

"సకియ, యీ మనోహరశరత్సంధ్యలందు,
ఏ ఫలప్రాప్తికై విచలింపనట్టి
దీక్ష, నోములు నోఁతువో తెలియఁబలుకు;
మతనిఁ జిరజీవిఁగాఁ జేయు వితముగాక !"

"చనవును జూపుచుందువు, చానరో,
మొన్నటిదాఁక ; యింక నా
తనిని వివాహమై సరిగదాఁటను
వత్సర, మప్పుడే మముం
గనియును బల్కరింప ! విది గర్వమొ !
నాథున కెట్టి భాగ్యముల్
దనరిన మాటలాడఁ దగదా ?
పలుకే గగనంబటే సఖీ !

"దాపునఁజేరి, రాగభరితస్ఫురి
తాతి విలాసనేత్ర వి
క్షేపములన్ నయించి ; మధుశీకర
సేచనమంజులప్రియా
లాపములం గరంచెడి కళానిధి
నీ పతి వచ్చుచో వ్రతో
ద్యాపనఁజేయఁ జూడవుగ త
త్సుముహూర్తమునన్ సవిస్మృతిన్ ?"

"ఆ లలితస్మితానతకటాక్షము
లేటికి ? ఆ కరాంగుళీ
చాలన మేల ? ఆ విముఖసౌహృద
మెందుల ? కా త్రపాభరం
బేలనె ? బేల, ముద్దు లొలికించెడి
మోవిఁ దెఱచి తేనియల్
జాలుకొనంగ నొక్కనుడి చాలు !
వచింపు శ్రవఃప్రియమ్ముగా !

"కుదురుగఁ జేతఁ గుంకుమఁపుఁ

గ్రొంబరికెన్ ధరియించి, కుచ్చెళుల్

పదములనంటి ముద్దుఁగొనఁ బావడఁ

దాలిచి రాళ్ళవంకిఁ జే

నమరుచు మధ్యమధ్యఁ, దిరుగాడుచు

నుంటివి వాడవాడలన్

ముదితరొ, యేమినోము లివి ?

ముక్తసరిన్ వచియింపరాదటే !"

"దిమ్మరి, యింతకైనఁ దగుదే !

యిటులింత చికాకుఁ జేసినం

గిమ్మనకుండ దీక్షఁ దలఁగించక నే

జరిగించుచుంటి" వం

చిమ్ముగ నెచ్చెలుల్ కొసరి హేళన

సేయ, మృదుస్మితమ్ము భా

వమ్మెలఁగింప సాయపడి, బాలిక,

నీ వ్రతరక్షకమ్మెడిన్,

"ఇందలి చిత్రములు నాకృతజ్ఞతతో పాటు గడించుకొన్న గౌరవమునకు భాగస్వాములు శ్రీ కృష్ణమూర్తి, నరసింహాచార్య సుహృన్మణులు."

ఆంధ్రభూమి ముద్రణాలయము, వేపేరి, మదరాసు.

కావ్యమాల

నోములు నోఁచి కోల్లగ మనోరథముల్
సమకూర్చుకొన్న వా
రీ మహిళామతల్లులు ; తరించిన
వీరి యమోఘసద్వచ
స్తోమ విభూతి, లేఁత మనసుం
దడియార్చి కలంచు కోరికల్
లేమ, ఫలించుఁ దత్పదజలేజములం
దలమోపి మ్రొక్కినా !

వలపుం జూపులఁ జుక్కముత్తయిదువల్,
వామాక్షి, నీ నోములం
దిలకింపన్ మనసైన మేఘముల
వీధిన్ బారులందీర్చి, పూ
వులజల్లుం గురిపించుచుండి రదె.
చూపుల్ నీ పయింద్రోచి! వా
రల లెక్కింపు ; కుమారి, వాతెఱ
తెరల్ దప్పింపకే మెల్పునన్ !

గీ.

తడయక నిప్పు ద్రోసి పసిబాన,
జయం బిది యీ పరీక్షలోఁ
బడసిన భావిజీవితశుభప్రతి
పాదక మాను, ధాత్రి నే
ర్పడ సుయశంబు గల్గును ; భవ
జ్జయగాథల నాలపించు చె
ల్లెడలను దెల్గువా రనుసరింతురు
నీ నియమప్రభావముల్ !

కులుకుచు వంగి మ్రైదువలకున్
నతి సేయుచుఁ గొన్న దీవనల్
బలమయినిల్వ, నిశ్చలతఁ
బాలనఁ జేసిన మూఁగనోములో
నలవడినట్టి యా పరిధవాయితమా
నను బల్కు తేనెలన్
జిలుకుచుఁ గ్రొంజవుల్ గలవు నీ
తెనుఁగున్ నుడికిన్ మొలంతుకా!

శ్రమపడి పల్లవాధరముఁ జక్క-
బిగించి సఖీమణుల్ సరా
గము లొనరింప నోర్చి, సరిగా
వ్రతమున్ నెఱవేర్చినట్టి నీ
కు, మహి నఖండసౌఖ్యములు
కోరినకోర్కు-లు పండి, రాగర
క్తిమ హృదయమ్ము రంజిల సుఖింపు
భవజ్జయదీక్ష రక్షగా !

ఇంద్రధనుస్సు

నీటు గలచోట, మబ్బులతోఁటలోనఁ
గోరి కూరిమిఁ జుక్కల పేరఁటాండ్రు
సరవిఁ దమయింటి యతిథి కాంషాఘలక్ష్మి
కందముగఁ దీర్చికట్టి రుమ్యాలచేరు.

*　　　　*　　　　*

కన్నుల్ గుట్టెడి యిట్టి రంగు లెచటం
గాలించి తెక్కొంటి? నీ
కన్నం బోలికలేని తూలికకు
దీర్ఘాయుస్సు! యీ చిత్రమో
యన్నా, మిన్నున వ్రేలవేసితి వ
దేలా? మబ్బు పిల్లల్—మఱే
మన్నం బైనిఁక నేమి—మాపుదురు;
మాయన్ గాదె పో యింతకున్!

*　　　　*　　　　*

ఈ విల్లెక్కడదోయి ? యెక్కడితి
తంత్రీ ! నేరమింజేసి యే
వేవో కానిపనుల్ బొనర్చి రదె
పోనీ, బిడ్డలందింత దు
ర్భావంబే ? తలంపున్నదే విలయ
మాపాదింపఁ ? జాల్చాలు ! క్రో
ధావేశమ్ముపసంహరింపు మింక,
సంతానమ్ము క్షంతవ్యమా.

*　　　　*　　　　*

మలగొని కొండ నట్టనడుమం బడి
పోయిన యీవెలుంగు త్రో
వల శ్రమనోంచకే నడచివచ్చిన
నీ యిలు సేర్చునంచుఁ గో
ర్కులు పురిగొన్న వీ మొదలెఱుంగని
మార్గము నాశ్రయించి యే
వలనఁ దుదిం గడింపఁగల స్వామి,
సచింపుము దోయిలించెదన్ !

*　　　　*　　　　*

మిన్నేటి తీరభూమిని యద్దకపుఁ జీర
నారనై చిరది యే యమరకాంత ?

గగనేందిరకు మచ్చికను బూవుల సరమ్ము
ముడిచిన దే చుక్కముత్తయిదువ ?

మబ్బుదుప్పటికిఁ గ్రొంబట్టు వన్నెల యంచు
వేడ్కఁ గుట్టినది యే వేల్పు పడుచు ?

స్వర్గవాటికకుఁ బచ్చల సొగనిచ్చెన
నలువుగా నిల్పె నే నాగకన్య ?

తీరిచిరి కెంజివుళ్ల బల్ తోరణమ్ము
నెలమి, స్వాగతసత్కారములను నడుప
వేలుపులత్రోవ ; భువినుండి వెడలివచ్చు
నే కవికి ? వీరునకు ? ధరణీశ్వరునకో ?

కాఁపుపడుచు

ఓ యెలనాఁగ, కొండి సిగ నుంచిన
పూవులుఁ త్రోవరాలెన
న్యాయముగా ; నెఱుంగ విసుమంతయు !
నేఁటికిఁ గాఁపురమ్ము గై
సేయగవచ్చి నాలుగు నిశీథులు
సాగవు, మూఁడునాళ్లలోఁ
దీయని కోర్కులెన్ని నినదించిన
వే, యనురాగవల్లకిన్ ?

బుజమున మత్తలో మగని బోనము
లా యపి చెప్పు ? చేనికిన్
నిజముగ నీవు చేర్పడిన నే, కల
యాఁకలి తీఱిపోవ, నీ

రజనయనా, భవన్మృదుకరమ్ములఁ
బెట్టెద వంచుఁ గాక, అ
క్కజముగ నేల సాపడు ? నిగారఁపుఁ
గూరుము లెంత సేయునే !

పవలు పొలమ్ములోఁ బడిన పాటు
శమింపగ నెమ్మి కాని కేల్
జివురులు పట్టి యూఁపుకొను చెయ్యవో
ముచ్చట లాడుచుండి : వే
కువలను మేఁతకై చని శకుంతము
లిండ్లకుఁ జేరు వేళ గా
రవమున నింటికిం గలసిరాఁ గను
గొంటిని మిమ్ము నిర్భరన్.

ఈ పనిమాలు పెండ్లి నడ లెందులకే !
మొడలెల్లఁ గండ్లు గా
గా, పని మాని యా వలపుకాఁడట
నీ వరుదెంచు త్రోవలం

E.E.

జూపు నిగుడ్చి మాటికినిఁ జూచెడిఁ
బోఁగదవమ్మ ! క్రొత్త లీ
తీపులుతీయముల్ ! మమత
తీఱని ప్రొద్దులు రావు పోయినన్ !

తొయ్యలి, నీవులేక పనితోఁచదు
వానికి ; వాఁడులేక నీ
కియ్యెలు సేరరాదు, కలయించిన
కూరుము లెంతగట్టివో !
తియ్యని యీవసంత మరుదెంచిన
సౌఖ్యము మీకుఁగాక, యే
యయ్యకు నమ్మకుం గలుగునా ?
మగనాలి వెఱుంగ వింతయున్ !

ఒడలువంచి పనిసవరించెడి వలంతి
కాఁపుపడుచ వీవు ; పనిలేక సమయమ్ము
వితయొనర్చు సోమరి కవి వీఁడు ; వీని
సొద లవేటికి ? నీపనిఁ జూచుకొనుము !

కవిరాజు

అలఘుకవికులమూర్ధన్యుఁ డతఁడు ; కుటిల
మానవసమాజకల్పితన్యాయహీన
శాసనాధీనదుర్బలస్వాంతుఁ డతఁడు
కాఁడు ; కాఁడు, విశృంఖలకలుషబుద్ధి !

అతని లోకమోహనకళాభి
నివేశము, శేముషీసమా
సీత యశస్సుగంధము, పునీతము ;
దివ్యము ; స్వార్థపంకిలో
త్పాతవివేకసంకుచిత భావు
లొకింత యెఱుంగలేక యే
వో తగరాని మాట లనుచుందురు
పాపము మూటఁగట్టుచున్.

వేకువవేళఁ గన్నులను విచ్చిన
చక్కని పూలతేనె య
ట్టాఁకలి తీఱఁ ద్రావు, మధుపార్భకు
లించుకఁ జేరరాక క
న్నాకగు మేలిసంపెఁగ సౌకుమారము
పోలిక జీవనమ్ము పూ
ర్ణాకృతిఁ దాల్చె, నంతె ; మలి
నానుభవక్రియకున్ దవీయమై.

మెల్లఁగా సాగిపోయెడి మేఘశకల,
మింత కదలని పర్వతశృంగసీమ,
నీటఁ బడివచ్చు నా సెలయేటినురుఁగు
భువనమోహనసందేశములను దెచ్చు.

ఐహిక మోహ బంధనములందుఁ
దగుల్కొని యున్నవారి కే
యూహలు దెచ్చి యీక తమయున్కియె
చూపని ముగ్ధమోహన

స్నేహమయమ్ములైన జడచేతనముల్
కవి పల్కులందుఁ బ్ర
త్యూహము లేక నైజవిభవోన్నతి
వెల్గెడి నక్షరమ్ములై !

రాజాస్థానము లెన్నియో యతని గ
ర్వాలంకృతశ్రీపదాం
భోజమ్ముల్ దలఁదాల్చి శాశ్వత
పదమ్మున్ బొంది వర్ధిల్లు ; ని
స్తేజంబై చను వైరిపండిత ము
ఖాసీనద్యశశ్చంద్రికల్
జేజేవెట్టుచు వాని దిగ్విజయ
లక్ష్మీమందహాసమ్ములో.

పాడులోకము ! తనబుద్ధి బండలైన ;
అతని సచ్ఛీలమునకు దుర్మతిఁ గళంకుఁ
దెచ్చిపెట్టెను ; సరసులు తెలియరే ని
జమ్ము ; దాని సున్నపుఁగాటు దుమ్ముజల్లి ?

సాక్షాత్కృతి

తల్లీ, ఆంధ్రపురంధ్రి, యిప్పటికి
మూఁతల్ వడ్డ నేత్రమ్ములు
త్ఫుల్లాంభోజములయ్యె ; నీ వనఁగ
నేమో యెంచుకోలేని యీ

యుల్లమ్మింతకుఁ దల్లడిల్లినది ; నీ
యూహాతీ పాతాకృతుల్
దెల్లంబైనవి నేఁటి కీజడుని బుద్ధిన్
బ్రేమవారాన్నిధీ !

తెనుఁగుం దేశము పుట్టినిల్లు, గురులుం
దిద్దించి నా ఓనమాల్
దెనుఁగుం బాసను ; ఈ శరీరమిది,
తల్లీ, పుష్టిఁ జేకొన్న దీ

తెనుఁగుం బంటలఁ ; జుట్టు ప్రక్కములు

నీ తెన్గుల్, సమస్తంబు నీ

తెనుఁగే యంచు నెఱింగితిన్ గత

పరాధీనప్రసన్నాత్మలో.

నిలువన్ నీడయుఁ గూడుఁగూడఁ గఱవౌ

నిర్భాగ్యదేశీయ మూ

ర్తుల కంఠమ్మున నీదు వేదన ; వెతల్

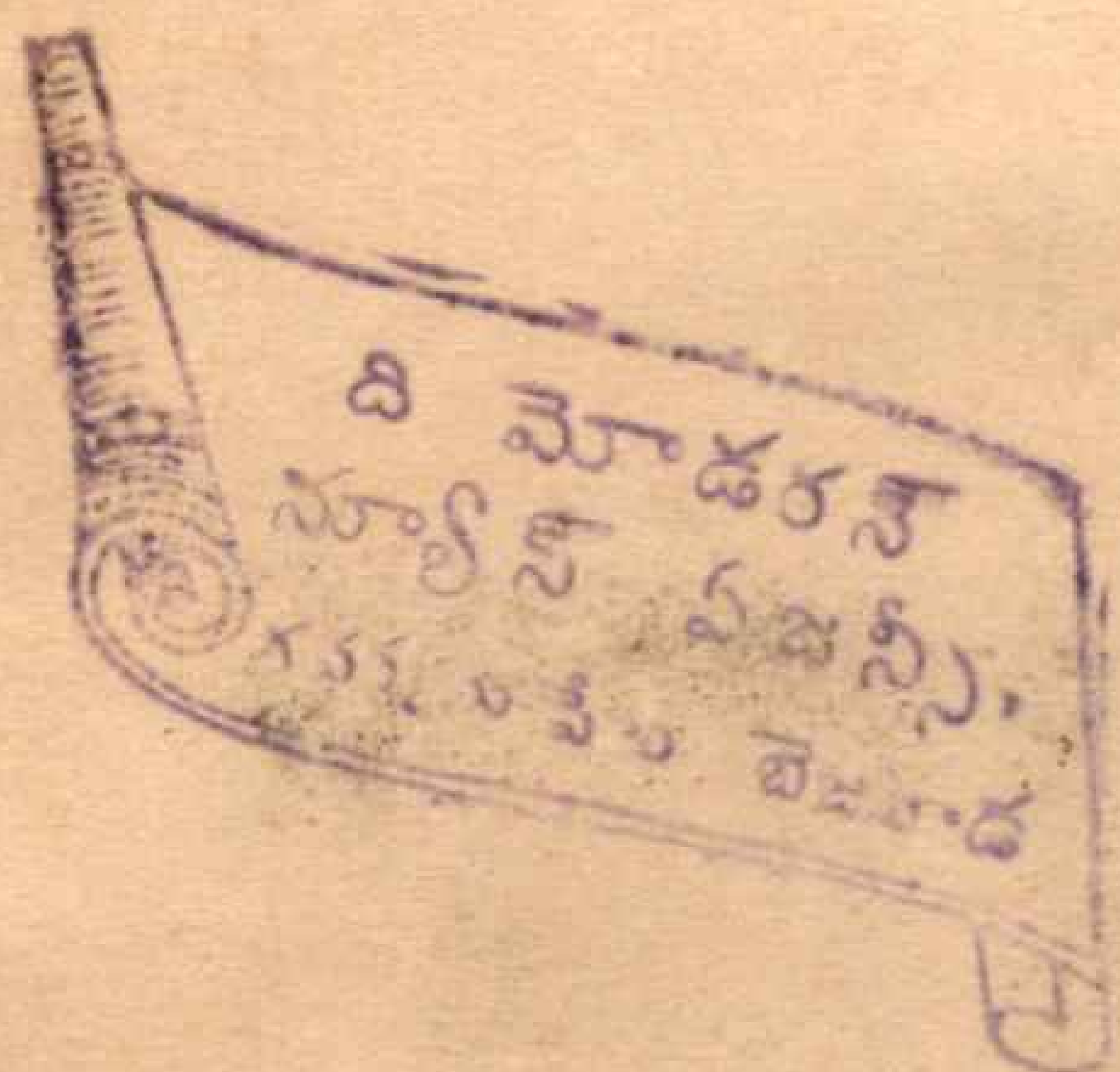
దోఁగాడు నా చూపులం

జెలువుం బాసిన నీ ముఖమ్ము గనుపించెన్ !

సత్య మిన్నాళ్ళకుం

దెలిసెన్ నీకలరూప మెల్లయు !

నమస్తే అస్మదాంధ్రావనీ !

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA119B174
పుస్తకం పేరు	విపంచి
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	87
పెద్ద సైజు పేజీలు	no
ఖాళీ పేజీలు	34A,1a,1b ,50a,22a ,3A
లేని పేజీలు	no
తయారు చేసినది	Rehana
పేజీలు విడదీసినది	Rehana Thasin
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	